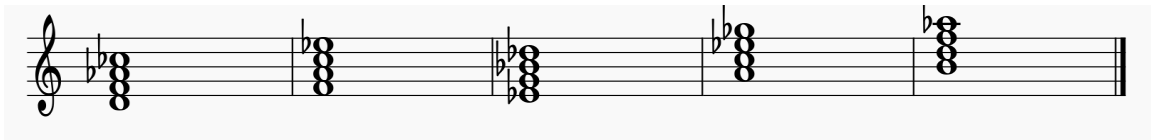

Tonálna a atonálna hudba. Modálna hudba. Smery 2. polovice 20. stor. (7.ročník)

Zopakujme si tvorbu zmenšených septakordov a dominantného septakordu. Oba tieto akordy sú tvorené 4 tónmi. **Zmenšený septakord** sú 3 malé tercie nad sebou, tvorí sa od 7. tónu deravej alebo harmonickej molovej stupnice. **Dominantný septakord** je durový akord plus malá tercia, tvorí sa na 5. tóne durovej alebo harmonickej molovej stupnice.
Od daných tónov vytvor D7 a zmenšený septakord.

Zakrúžkuj **D7 červenou** a **zmenšený septakord modrou**. Pomôcka- ak je medzi prvými dvomi tónmi veľká tercia v3, je to D7, ak je tam malá tercia m3 je to zmenšený septakord.

Vo vývoji hudby sme sa dostali už do 2. polovice 20. storočia. Tá je ovplyvnená modernou technikou viac ako ktorákoľvek časť vývoja ľudstva doteraz. V hudbe bol významný najmä vynález **počítača**. Pre celú druhú polovicu 20. storočia sa dá povedať jedno- skladatelia sa snažili priniesť niečo nové, čo tu ešte nikdy nebolo (nakolko v prvej polovici recyklovali skoro všetko čo tu už bolo). A tak sa do hudby dostali veci, ktoré by ste tam predtým vôbec nehládali, a hudba sa pomaly prestala podobať sama na seba. Vznikli nové hudobné smery, no aby sme im rozumeli, musíme si vysvetliť rozdiel medzi **tonálnou, modálnou a atonálnou hudbou**.

Tonálna hudba: je založená na tonálnom základe, skladby majú tonálne centrum- základný tón z ktorého melódia vychádza a ku ktorému sa navracia, **dur a mol tóniny**. Takúto hudbu skladatelia (okrem expresionistov) komponovali, sú to všetky skladby od renesancie po romantizmus, neofolklorizmus či neoklasicizmus. Všetko čomu viem určiť tóninu je tonálne.

Modálna hudba je založená na inom usporiadaní poltónových, celotónových a iných intervalov, než v dur a mol. Modalita bola základom tvorby starovekej i stredovekej hudby, až v17. storočí ustúpila systému dur-mol. Zachovala sa v ľudovej hudbe východoeurópskych národov(u nás podhalanská tónina, lydická, mixolydická stupnica, cirkevné módy). Podnety znej prijali skladatelia v19. a20. storočí, napr. A. Dvořák, M. P. Musorgskij, B. Bartók, C. Débussey, L. Janáček a iní. Skladateľ novej hudby si nezriedka vytvára vlastný modus s charakteristickým zložením intervalov, ktorý sa môže pre jeho hudbu stať charakteristickým. Napríklad v 20. stor. s skladateľ Oliver Messien vytvoril vlastné módy v diele Mody hodnôt a intenzít.

Atonálna hudba –hudba v prvých dekádach 20. storočia, opúšťa dur-molový tonálny systém, porušuje tonálne a formové princípy a harmonické vzťahy. Sem patrí: dodekafónia- zrovnoprávenie všetkých 12 tónov, expresionizmus, A. Schonberg
V druhej polovici 20. storočia na dodekafóniu nadviazali **deterministi**.

determinizmus determinovať- presne určiť, v tejto hudbe má každý tón presne určenú výšku, dĺžku či silu, najčastejšie vypočítanú na základe nejakých vzorcov. Skladba už nie je chápaná ako celok, každý tón stojí samostatne (punktualizmus) . Vychádzajú z dodekafónie a hlavne Weberna. Už sa to na hudbu veľmi nepodobá...

Carlheinz Stockhausen- Nemeč, skladba Krížová hra Kreuzspiel- presne vypočítané kríženie jednotlivých hudobných nástrojov v skladbe, jej uvedenie vyvolalo veľký škandál

<https://www.youtube.com/watch?v=tlmv2OxIs58> – všimnite si partitúru a inštrukcie na začiatku ako skladbu hrať.

Pierre Boulez Francúz, skladba Kladivo bez majstra

UE 35004

indeterminizmus (aleatorika) protipól determinizmu, alea- kocky. Kompozícia alebo interpretácia skladieb je ponechaná náhode. Napríklad sa hádžu kocky, alebo mince keď sa skladba píše, alebo interpret si sám môže zvoli odkiaľ začne hrať skladbu, náhodne otvorí partitúru.

Henry Cowel USA vymyslel hru na klavír pomocou clusterov- označené miesto na klávesnici kde má interpret buchnúť päťou.

John Cage USA vo svojej hudbe využíval nové zvukové možnosti nástrojov, napríklad preparovaný klavír medzi struny klavíra vložil rozličné predmety, klavír mal tým pádom iný zvuk. Zaoberá sa aj problémom ticha v hudbe a to v skladbe 4 :33 pre ľubovoľné obsadenie, hráči prídu a sú 4 minúty 33 sekúnd ticho.

<https://www.youtube.com/watch?v=malwkKEWiPs> ukážka preparovaného klavíra- **TOTO DOMA KLAVÍRU NEROBTE A V ŠKOLE UŽ VOBEČ NIE**

D. S. al CODA

Unauthorized photocopying of this material is not only illegal, unethical, irresponsible and disrespectful, it is very, very uncool.

Fine

elektro- akustická hudba tu nie je nutná prítomnosť interpreta, skladba sa nahrá a púšťa sa. Dôležitú úlohu v procese kompozície tu má počítač a práca už s nahraným zvukom. Významné úspechy na poli tejto hudby dosiahli slovenskí skladatelia v 60. rokoch 20. stor. v Experimentálnom štúdiu Slovenského rozhlasu. Jozef Malovec so svojou skladbou Orthogenesis získal popredné ocenenia kritiky v Európe aj USA.